

Motion till riksdagen 2020/21:3214

av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Bakgrund

Bostads- och stadsbyggnadspolitik

Det har under lång tid saknats framförhållning i bostadspolitiken, vilket inneburit att problem som trångboddhet och segregation brett ut sig i samhället. Bostadsbrist förekommer i många tätorter, framför allt i Sveriges större städer. Många personer är drabbade, inte minst unga vuxna, studenter och personer plus 65. Bostäder är i regel dyra, inte minst i storstäderna och i de orter där det samtidigt råder bostadsbrist. Många personer har svårt att kunna bekosta sin bostad. Nyproduktionen och marknadens prisutveckling innebär idag mycket höga hyror.

Ökad problematik med de höga kostnaderna för boende har inte minst visat sig under coronapandemin. Våren och sommaren år 2020 blev effekterna av pandemin att många personer sjukskrev sig eller förlorade sitt arbete och som en följd av detta fick reducerad eller förlorad inkomst, problem med betalningsförmåga och skuldsattes.

Problemen med så kallade utanförskapsområden och allmän bostadsbrist kan främst härledas till den exceptionellt höga migrationen till Sverige under senare år och den därmed sammanhängande befolkningsökningen. Otrygghet och en osäker tillvaro för invånare har i många bostads- och stadsdelsområden under senare år brett ut sig. Problemen

försämrar måendet och livssituationen för människor på dessa platser. Det skapar ett otryggt samhälle där splittring tagit plats istället för gemenskap.

Konsumentpolitik

Konsumentpolitiken påverkar alla människors vardag. Därför är tydlighet och lättillgänglighet i konsumentinformation och regler grundläggande för att kunna känna sig trygg i sina köp och för att kunna påverka. Det kan gälla regler, avtal, alternativa valmöjligheter och vart man kan vända sig vid problem kring köp. I samhället behövs konsumentinriktade mål kring hållbar, trygg och aktiv konsumentpolitik. En lättillgänglig konsumentvägledning är av stor vikt för individen.

Redan innan coronapandemin var behovet av skuldrådgivning stort. Många personer har även på grund av coronapandemins effekter drabbats av varsel, arbetslöshet och minskade inkomster. Det har lett till att man har fått svårt att ha råd med större utgifter och att många drabbats av skuldsättning. Företagare har drabbats hårt när inbetalningar till leverantörer och inbetalning av lokalhyror försvårats på grund av intäktsbortfall genom minskad eller upphörd efterfrågan.

I juni år 2020 ökade frågor och ärenden kring exekutiva auktioner av fastigheter och bostadsrätter, leverantörsfakturor, anstånd med skatteinbetalning, delgivning och utmätning, skuldsanering, löneutmätning och näringsförbud. Två av tio personer hade då fått sämre privatekonomi på grund av coronautbrottet. Värst drabbade var arbetslösa, egenföretagare och ensamstående föräldrar.

Även trycket på Allmänna reklamationsnämnden har ökat kraftigt med anledning av coronapandemin. Konsumenter drabbas i hög grad exempelvis genom att inte ha fått tillbaka pengar för inställda resor och evenemang. I maj år 2020 rapporterades att inställda resor och evenemang på grund av coronaläget ledde till att antalet ärenden ökade med runt 140 procent jämfört med samma period året dessförinnan.

Politikens inriktning

Bostads- och stadsbyggnadspolitik

Sverigedemokraterna ser behov av långsiktig planering för tillgång på bostäder, stärkt kommunal kompetens inom byggprocessen och kostnadseffektivisering genom ökad konkurrens och förenklingar i den kommunala byggprocessen. Det behövs insatser för att öka delaktighet, säkerhet och trygghet i de utsatta områdena där segregation och otrygghet ökat.

Incitament för att öka möjligheterna till bostadsägande behövs. Detta utöver höjt bostadsbidrag och avskaffande av det senaste amorteringskravet. Vi föreslår att en möjlighet för personer i åldern 18–35 år att få ett förmånligt bolån införs, något som innebär att de kan delfinansiera sitt bostadslån med hjälp av staten. Detta kan göras i linje med en utredning i ämnet från riksdagens utredningstjänst (RUT 2020:951). Studentbostäder behöver möjliggöras på ett planerat sätt i den kommunala byggprocessen. Fler möjligheter till boende för unga vuxna och för personer plus 65 behövs också.

En nationell handlingsplan och konkreta insatser i stadsplaneringen för att åtgärda den växande otryggheten i många bostadsområden och stadsdelar föreslås. Planering för

säkerhet är nödvändig i miljonprogramsområdena, vilka utgör en betydande andel av de utsatta så kallade utanförskapsområdena. Säkrare och snabbare insatser i dessa områden kan möjliggöras genom att bygga bort de fysiska förutsättningarna som försvårar för blåljuspersonalen. Bostadsområden behöver öppnas upp och god belysning sätts in. Insatser som BID-samverkan (Business Improved Districts) och CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design) är konkret metodik som kan öka delaktighet och leda till positiv förändring. BID-samverkan är organiserad samverkan mellan offentliga aktörer och fastighetsägare som syftar till att skapa tryggare bostadsområden. Där kan även fler aktörer involveras. CPTED syftar till brottsförebyggande åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen, genom designåtgärder som syftar till att förhindra brott och där polisen är medaktör.

Kulturhistoriska byggnader ska värnas och traditionsenlig byggnation uppmuntras. Planering och gestaltning av arkitektur bör bygga på småskalighet, variation, svensk byggnadstradition och ge trivsamma och vackra byggnader och bebyggda miljöer. Invånare ska ges delaktighet i stadsplanering och byggande.

Konsumentpolitik

Konsumenter ska ha makt över sin konsumtion, känna sig trygga i sina köp och ha rätt att veta exakt vad det är man konsumerar med stöd av nödvändig information och konsumentvägledning. Både före, under och efter köp ska konsumenter ha vetskap om vad som gäller. Det bygger på att leverantörer ger bästa möjliga service och information.

Svenska konsumenter ska ha en stark ställning på marknaden. Konsumentpolitiken ska vara förankrad i hållbarhet ur alla perspektiv, såväl ekonomiskt som socialt och miljömässigt. Mål för konsumentpolitiken ska vara att alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt. Det ska finnas goda möjligheter att returnera och reklamera varor och tjänster. Konsumentens rättigheter ska tillvaratas i fråga om tvist mellan köpare och säljare.

Svensk kultur ska värnas, även inom konsumentpolitiken. Konsumentinformation på svenska ska gälla hos svenska myndigheter. Svenska skattemedel ska användas för välfärd och trygghet i landet. Det innebär att samhällelig konsumentinformation som uppmanar konsumenter att skicka pengar bort från Sverige inte är önskvärd.

Områden som behöver utvecklas är exempelvis ursprungsmärkning, produktinnehållsinformation samt förbättrade möjligheter att handla svenska produkter. Vidare prioriteras konsumentskyddet för barn och unga, konsumentkontroll genom att ta bort onödiga regler och avtalstider, möjliggöra bankbyte och att införa differentierad reklamationsrätt. Fler viktiga områden är utökat skydd mot telefonförsäljning, att motverka bluffakturor, skyddet kring automatiserat beslutsfattande och alla invånares möjlighet till lokal konsumentvägledning.

Sverigedemokraternas satsningar

Bostads- och stadsbyggnadspolitik

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Sverigedemokraterna avvisar 25 mnkr av regeringens anslag år 2021 respektive år 2022 och 2023, på post 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad. Detta på grund av att anvisade medel inte utnyttjats fullt ut.

1:6 Lantmäteriet

Ytterligare anslag om 250 mnkr år 2021 respektive år 2022 och år 2023 utöver regeringens anslag ges till Lantmäteriet. Detta för att fullt ut tillgängliggöra geodatatjänster med syfte att tillgängliggöra karttjänster kostnadsfritt. Tillgång till mer avancerad geodata är förknippat med kostnader och användarvillkor för kundens del. Olika villkor gäller för vidareförädling, i kommersiell verksamhet, i offentlig verksamhet samt för forskning eller utbildning. Medlen får användas till att kompensera uteblivna intäkter när kartor från Lantmäteriet tillgängliggörs kostnadsfritt.

1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer

900 mnkr av regeringens anslag på 955 mnkr år 2021 avvisas. Regeringens anslag på 2 400 mnkr år 2022 och 1 000 mnkr år 2023 avvisas i sin helhet. Sverigedemokraterna säger ja till energieffektivisering men nej till den statliga satsningen i denna form. Energieffektivisering av bostadshus är mycket kostsamt, sett till klimatnytta. Kvarstående anslag på 55 mnkr år 2021 avser redan avsatta medel för energieffektivisering.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Regeringens anslag på 3 150 mnkr år 2021 samt 4 050 mnkr år 2022 och 4 900 mnkr år 2023 avvisas. Investeringsstödet snedvrider bostadsmarknaden och dess omfattning saknar motsvarande effekt på antalet byggda bostäder. Anslaget saknar även stöd från byggbranschen. Sverigedemokraterna driver flera förslag och anslår medel på andra områden för att minska boendekostnaden och öka bostadsbyggandet.

1:9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Ett utökat anslag med 14 mnkr utöver regeringens anslag ges för åtgärder mot radon i bostäder för år 2021. Regeringen anslår endast 20 mnkr för år 2021, därefter avvecklas stödet helt. Sverigedemokraterna anslår 34 mnkr för år 2022, detsamma för år 2023. Det behövs långsiktighet i arbetet mot radon för att problemen ska lösas. Det är ett samhällsproblem att radon finns i många hus med tanke på hälsoriskerna. Enligt bedömningar finns ca 250 000 villor i Sverige som har en för hög halt av radon. Regeringens bidrag på 20 miljoner kr räcker till ca 1 000 radonsaneringar.

99:1 Ökad trygghet i förorterna

Sverigedemokraterna lägger ett nytt anslag för att öka tryggheten i förorterna. 250 mnkr anslås för år 2021 respektive år 2022 och år 2023. Säkerhet och trygghet i många av

landets bostadsområden och stadsdelar har försämrats, framför allt i de så kallade utsatta områdena. Det är ett stort problem, där insatser behövs för förbättring. Satsningar behövs på utökad fysisk planering för ökad säkerhet och trygghet genom exempelvis ökad belysning och uppöppnande av områden mellan byggnader. Vidare behövs utvecklad organiserad samverkan där polisen, andra offentliga aktörer, fastighetsägare med flera intressenter deltar. Metoder som använts och givit goda resultat både nationellt och internationellt är exempelvis BID-samverkan (Business Improved Districts) och CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design). Metoderna kan med fördel på ett mer organiserat sätt implementeras i Sverige.

Konsumentpolitik

2:1 Konsumentverket

Regeringens anslag på 3,5 mnkr år 2021 för tjänsten ”Money from Sweden”, samt 3,2 mnkr år 2022 och 3,2 mnkr år 2023, avvisas. Tjänsten informerar om och jämför avgifter och växelkurser för pengaöverföringar till utlandet. Ett syfte med tjänsten är att finna den billigaste och snabbaste tjänsten för den som vill föra över pengar från Sverige. Det är en felriktad satsning att skattepengar läggs på stöd för att slussa pengar ut ur Sverige till andra länder. Kostnaden för tjänsten redovisas av en utredning från riksdagens utredningstjänst (RUT 2020:643) samt från Konsumentverket.

2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Allmänna reklamationsnämnden ges ytterligare anslag utöver regeringens anslag. 2,5 mnkr anslås för år 2021 samt 2,2 mnkr år 2022 och 2,2 mnkr år 2023. Regeringen ger Allmänna reklamationsnämnden ett visst tillskott men ett minskat anslag jämfört med år 2020 trots den stora ökningen av ärenden generellt och med anledning av coronapandemin. Regeringen finansierar tillskottet genom att minska anslaget till 2:1 Konsumentverket med 1 000 000 kr och 15:1 Spelinspektionen inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid med 1 000 000 kronor från och med år 2021. Allmänna reklamationsnämnden behöver få ett större tillskott på grund av ett stort tryck gällande antalet ökade ärenden. För utökat anslag flyttas pengar från regeringens anslag till tjänsten ”Money from Sweden” till Allmänna reklamationsnämnden. Pengar ska inte tas från Spelinspektionen.

Budgetförslag

Tabell 1 Anslagsförslag 2021 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Bostadspolitisk utveckling	20 600	±0
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	±0
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	-25 000
1:4 Boverket	342 583	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:5 Statens geotekniska institut	55 328	±0
1:6 Lantmäteriet	669 014	250 000
1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	955 000	-900 000
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	3 150 000	-3 150 000
1:9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	20 000	14 000
1:10 Innovativt och hållbart byggande	37 000	±0
2:1 Konsumentverket	169 689	-3 500
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	52 148	2 500
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	29 884	±0
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	17 559	±0
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374	±0
99:1 Ökad trygghet i förorterna	±0	250 000
Summa	5 578 679	-3 562 000

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	-25 000	-25 000	-25 000

En del av regeringens anslag avvisas på grund av att tidigare anvisade medel inte utnyttjats fullt ut.

1:6 Lantmäteriet

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	250 000	250 000	250 000

Anslag om 250 mnkr (utöver regeringens anslag) ges till Lantmäteriet för att fullt ut tillgängliggöra geodatatjänster med syfte att tillgängliggöra karttjänster kostnadsfritt.

1:7 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	-900 000	-2 400 000	-1 000 000

900 mnkr av regeringens anslag på 955 mnkr år 2021 avvisas. Regeringens anslag för åren 2022 och 2023 avvisas i sin helhet.

Ändamål år 2021

55 mnkr avser redan avsatta medel för energieffektivisering.

1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	-3 150 000	-4 050 000	-4 900 000

Regeringens anslag avvisas i sin helhet. Investeringsstödet snedvrider bostadsmarknaden och dess omfattning saknar motsvarande effekt på antalet byggda bostäder.

1:9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	14 000	34 000	34 000

Anslaget ökas med 14 mnkr år 2021 utöver regeringens anvisade medel för åtgärder mot radon i bostäder. Anslaget bibehålls på samma nivå år 2022 respektive år 2023. Regeringen slopar bidraget helt år 2022 och 2023.

2:1 Konsumentverket

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	-3 500	-3 200	-3 200

Regeringens anslag för tjänsten ”Money from Sweden” avvisas.

2:2 Allmänna reklamationsnämnden

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	2 500	2 200	2 200

Ytterligare anslag utöver regeringens anslag, ges till Allmänna reklamationsnämnden för att hantera det ökade antalet ärenden.

99:1 Ökad trygghet i förortererna

	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Avvikelse från regeringen	250 000	250 000	250 000

Ett nytt anslag läggs för att i kommuner öka tryggheten i förortererna, detta genom utökad fysisk planering och metodiken CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design) samt organiserat möjliggörande av projekt som BID-samverkan (Business Improved Districts).

Mikael Eskilandersson (SD)

Roger Hedlund (SD)

Angelica Lundberg (SD)